

Браславська О.В., доктор педагогічних наук, професор
Максютов А.О., кандидат педагогічних наук, доцент
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини

НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ- ГЕОГРАФІЇ

На сучасному етапі розвитку України, як незалежної держави, разом із перспективами вільного державотворення відкрилися широкі можливості для розвитку освіти, науки, культури, що потребує докорінного реформування процесу навчання і виховання молодого покоління. У сучасних умовах підвищуються вимоги суспільства до громадянина України, у якого серед загальнолюдських якостей поряд з мораллю, національною свідомістю та сумлінням мають бути виховані патріотичні почуття і переконання, гідність, розвинута духовна культура.

Провідні засади патріотичного виховання знайшли своє відображення у державних документах, зокрема в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)», Державній цільовій соціальній програмі «Молодь України», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 роки, у Концепції національно-патріотичного виховання та інших державних і науково-методичних матеріалах, що вимагають наповнення всіх ланок навчально-виховного процесу, зокрема у вищій педагогічній школі вагомим змістом, який би відображав історію, мистецтво, культуру, символіку, природу рідного краю, всієї України. Саме такий зміст забезпечуватиме постійне духовне самовдосконалення особистості, формування її інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності суспільства [2; 3; 4; 5]. У Концепції національно-патріотичного виховання студентської молоді вказано, що ідеалом сучасного виховання є «... різнобічно та гармонійно розвинений національно свідомий, високоосвічений, життєво компетентний громадянин, здатний до саморозвитку та самовдосконалення» [4].

Виховання в Україні спрямовується на формування в молоді почуття патріотизму, ідей, поглядів, переконань, ідеалів реалізація яких поглиблює державотворчі процеси. Основним завданням патріотичного виховання сьогодні є удосконалення процесу формування національно-патріотичних рис особистості, які б

відповідали вимогам національного відродження, сприяли поглибленню гуманізації та демократизації суспільства, переходу до цивілізованої соціально-орієнтованої економіки [1]. Патріотизм покликаний дати новий імпульс духовному оздоровленню народу, формуванню в Україні громадянського суспільства, правової європейської держави, яка передбачає трансформацію громадянської свідомості, моральної правової культури особистості, розквіту національної самосвідомості і ґрунтується на визнанні пріоритету прав та свобод людини. Як зазначено в державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), відродження і розбудова національної системи освіти є найважливішою ланкою виховання свідомих громадян Української держави, формування освіченої, творчої особистості, становлення її фізичного і морального здоров'я, забезпечення пріоритетності розвитку людини, відтворення й трансляції культури і духовності в усій різноманітності вітчизняних і світових зразків [2].

В умовах утвердження Української держави вища педагогічна освіта має забезпечити професійну підготовку патріотично свідомих педагогів, які зможуть виховати майбутніх громадян своєї країни. Тому одним із основних завдань вищої педагогічної школи, громадських установ, організацій є формування у майбутніх учителів національної самосвідомості, виховання громадянина із високими патріотичними почуттями до свого народу і рідної землі, який бере активну участь у справах суспільства, патріота якому не байдужі доля Української держави і нації, її економіка, освіта і культура.

Таким чином, у зв'язку із зростаючими масштабами та перспективами соціального розвитку нашої держави, з економічними і політичними змінами, які відбуваються у суспільстві, враховуючи морально-духовні інтереси всіх верств населення, зростання національної самосвідомості народу необхідне всебічне зміцнення почуття патріотизму, насамперед майбутніх педагогічних працівників.

Вагоме місце в системі патріотичного виховання майбутнього вчителя займає пошуково-дослідницька діяльність, яка є не тільки одним з важливих засобів патріотичного виховання учнівської та студентської молоді, а й забезпечує пізнання рідного краю та навколишнього світу з усією багатогранністю складних взаємовідносин природи, суспільства і особистості, задовольняє потреби у

розширення знань про Вітчизну, сприяє формуванню педагога-патріота, який у змозі виховати майбутніх патріотів [5].

Завдяки пошуковій діяльності, яка є скарбницею моральних та духовних здобутків народу, майбутній учитель вивчає історію, природу різних регіонів та оберігає її, пізнає традиції, звичаї, культуру українського народу. Пошуково-дослідницька діяльність є невичерпним джерелом духовної культури, яка має унікальні можливості впливу на особистість та формування в неї патріотично-національного світогляду, характеру, ментальності, що є необхідними рисами громадянина України. Це обумовлює необхідність дослідження змісту і технологій патріотичного виховання майбутніх учителів у процесі пошукової діяльності, як важливого питання педагогічної науки і практики.

Отже, однією з найголовніших ідей сучасної вітчизняної освіти є формування соціально-активного громадянина демократичного суспільства, який у своїй життєдіяльності керується загальнолюдськими і культурно-національними цінностями. Сьогодні особливо важливо відтворити в українському суспільстві почуття істинного патріотизму як духовно-моральної та соціальної цінності, сформувати у молоді громадянсько активні, соціально значущі якості, які вона зможе проявити в усіх видах діяльності і, перш за все, пов'язаних із захистом інтересів своєї родини, рідного краю, народу та Батьківщини, реалізації особистого потенціалу на благо зміцнення України.

Література

1. Бех І.Д. Психологія цінностей і виховний процес / І.Д. Бех // Педагогічна газета. – 1996 – вересень – №9 – С.2-4.
2. Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття») // Освіта. – 1993. – № 44-46.
3. Концепція національної системи освіти // Учитель. – 1999. - № 11-12. – С. 30- 35.
4. Концепція національно-патріотичного виховання // Рідн.шк. – 1995–№6 – С.18-25.
5. Крачило М. П. Краєзнавство і туризм : навчальний посібник / М.П, Крачило. – К. : Вища школа, 1994. – 190 с
6. Національна система виховання : концепція / Міністерство народної освіти України. – К. : Либідь, 1991. – 28 с.